

Materiały budowlane Materiały wiążące	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-81/6731-14
	Klinkier portlandzki z siarczanu wapniowego	Zamiast: BN-71/6731-14
		Gr.kat. 0712

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest klinkier portlandzki z siarczanu wapniowego przeznaczony do produkcji cementu.

1.2. Określenie. Klinkier portlandzki z siarczanu wapniowego - produkt składający się głównie z krzemianów wapniowych. Otrzymuje się go przez ogrzewanie do częściowego stopienia mieszaniny rozdrobnionych, odpowiednio dobranych i wymieszanych surowców, w których skład chemiczny wchodzi: siarczan wapniowy /CaSO₄/, dwutlenek krzemu /SiO₂/ oraz w mniejszych ilościach tlenek glinowy /Al₂O₃/, tlenek żelazowy /Fe₂O₃/ i inne tlenki.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Podział. W zależności od wymaganej wytrzymałości na ściskanie po 28 dniach, oznaczonej wg PN-80/B-04300, rozróżnia się dwie marki klinkieru portlandzkiego z siarczanu wapniowego:

15 - o wytrzymałości nie mniejszej niż 15 MPa

25 - o wytrzymałości nie mniejszej niż 25 MPa

2.2. Przykład oznaczenia klinkieru portlandzkiego z siarczanu wapniowego 25 /25/:

KLINKIER PORTLANDZKI Z SIARCZANU WAPNIOWEGO 25 BN-81/6731-14

3. WYMAGANIA

3.1. Wymagania ogólne. Klinkier powinien mieć postać ziarnistą i nie powinien zawierać zanieczyszczeń takich jak np. żużel, gruz itp.

3.2. Pozostałe wymagania - wg tablicy

Zgłoszona przez Instytut Przemysłu Wiążących Materiałów Budowlanych. Ustanowiona przez Generalnego Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Cementowego, Wapienniczego i Gipsowego dnia 5.02.1981 r. jako norma obowiązująca od 1.04.81 r.
Dz.Norm., Miar i Jakości nr .... poz. ... /

Druk i rozpowszechnianie Zakład Reprodukcyjny i WDB, Warszawa, ul. Królewska 27, t.27-66-39
Zam. nr 731 z dnia 17.08.1981 r. Nakład 100+2 egz. Ark.druk. 0,75

Cena zł 0,- 12,-

Tablica

Lp.	Wymagania		Marki klinkieru	
			15	25
1	Wytrzymałość na ściskanie, MPa, nie mniej niż	po 7 dniach	10	15
		po 28 dniach	15	25
2	Zawartość wolnego tlenku wapniowego /CaO/, % masy klinkieru, nie więcej niż		3	2
3	Moduł nasycenia wapnem /MNP/, nie mniej niż		0,80	
4	Początek wiązania najwcześniej po upływie, min		60	
5	Zmiana objętości	wg próby Le Chateliera, mm, nie więcej niż	8	
		wg próby na plackach	normalna	
6	Zawartość tlenku magnezowego /MgO/, % masy klinkieru, nie więcej niż		4	
7	Zawartość siarki siarczanowej w przeliczeniu na SO ₃ , % masy klinkieru, nie więcej niż		3	
8	Zawartość siarki siarczkowej /S/, % masy klinkieru, nie więcej niż		0,5	
9	Zawartość ziarn klinkieru o wymiarach mniejszych niż 1 mm, % masy klinkieru, nie więcej niż		10	
10	Zawartość ziarn klinkieru o wymiarach większych niż 60 mm, % masy klinkieru, nie więcej niż		10	
11	Okres, w którym klinkier nie powinien wykazywać odchyleń od wymagań normy, liczba dni od daty wysyłki		90	

4. PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Przechowywanie. Klinkier należy przechowywać w otwartych lub krytych składach na twardym podłożu, w warunkach zabezpieczających go przed zmieszaniem poszczególnych marek klinkieru i zanieczyszczeniem.

4.2. Transport. Klinkier można przewozić dowolnymi środkami transportu, w warunkach zabezpieczających go przed zanieczyszczeniem.

5. BADANIA

5.1. Wielkość i skład partii. W skład partii powinien wchodzić klinkier jednej marki, wyprodukowany przez jeden zakład produkcyjny, z tą samą datą wysyłki. Wielkość partii nie powinna przekraczać 500 t, w przypadku większej dostawy, całość należy podzielić na partie nie przekraczające 500 t.

5.2. Pobieranie próbek - wg BN-78/6731-11 p.5.3, za wyjątkiem próbki przeznaczonej do oznaczania zawartości ziarn mniejszych niż 1 mm i większych niż 60 mm.

Próbkę do oznaczania zawartości ziarn mniejszych niż 1 mm i większych niż 60 mm należy pobrać w następujący sposób:

Całą partię klinkieru usypaną w pryzmę podzielić na cztery odcinki. Z każdego odcinka pryzmy pobrać 10 próbek jednostkowych po około 4 kg każda i zeypać razem.

5.3. Przygotowanie średnich próbek laboratoryjnych - wg BN-78/6731-11 p.5.4, za wyjątkiem próbki przeznaczonej do oznaczania zawartości ziarn mniejszych niż 1 mm i większych niż 60 mm.

5.4. Przygotowanie próbki do analizy chemicznej - wg BN-78/6731-11 p.5.5.

5.5. Przygotowanie próbki do oznaczania cech fizycznych - wg BN-78/6731-11 p.5.6, z tym że do odważonego klinkieru należy dodać kamienia gipsowego o zawartości co najmniej 95% dwuwodnego siarczanu wapniowego $/CaSO_4 \cdot 2H_2O/$ w takiej ilości, aby zawartość bezwodnika kwasu siarkowego $/SO_3/$ w zmielonej próbce, oznaczonej wg PN-78/B-04301, wynosiła $3,0 \pm 0,2\%$. Jeżeli zawartość siarki siarczanowej w przeliczeniu na SO_3 wynosi 3,0% masy klinkieru, klinkier przeznaczony do badań należy zemleć bez dodatku gipsu.

5.6. Opis badań

5.6.1. Sprawdzenie wyglądu zewnętrznego oraz obecności zanieczyszczeń - należy przeprowadzić nieuzbrojonym okiem.

5.6.2. Oznaczanie wytrzymałości na ściskanie - należy przeprowadzić wg PN-80/B-04300, na próbce przygotowanej wg p.5.5.

5.6.3. Oznaczanie modułu nasycenia wapnem /MNP/ - należy obliczyć wg BN-62/6731-03, na podstawie wyników analizy chemicznej wykonanej wg PN-78/B-04301, na próbce przygotowanej wg p.5.4.

5.6.4. Oznaczanie początku wiązania i zmiany objętości - należy przeprowadzić wg PN-80/B-04300, na próbce przygotowanej wg p.5.5.

5.6.5. Oznaczanie zawartości wolnego tlenku wapniowego /CaO/ - należy przeprowadzić wg BN-72/6731-02, na próbce przygotowanej wg p.5.4.

5.6.6. Oznaczanie zawartości tlenku magnezowego /MgO/, zawartości siarki siarczanowej w przeliczeniu na SO_3 oraz zawartości siarki siarczkowej /S/ - należy przeprowadzić wg PN-78/B-04301, na próbce przygotowanej wg p.5.4.

5.6.7. Oznaczanie zawartości ziarn mniejszych niż 1 mm i większych niż 60 mm - należy wykonać bezpośrednio na składowisku klinkieru. Do oznaczania należy użyć sit o dowolnej konstrukcji i wymiarach boku oczek kwadratowych 60 mm i 1 mm. Powierzchnia użytkowa każdego sita powinna wynosić około $1 m^2$.

Próbkę pobraną wg 5.2 należy zważyć i przesiał przez sito o boku oczka kwadratowego 60 mm. Odsiew zważyć i obliczyć jako procentową zawartość ziarn klinkieru o wymiarach większych niż 60 mm. Przesiew przesiał przez sito o boku oczka kwadratowego 1 mm. Odsiew odrzucić, zważyć przesiew i obliczyć jako procentową zawartość ziarn klinkieru o wymiarach mniejszych niż 1,0 mm.

5.7. Ocena wyników badania. Partię klinkieru należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli badania wykażą zgodność z p.3.1 i p.3.2.

5.8. Postanowienia przejściowe. Wymaganie dotyczące zmiany objętości, badanej próby Le Chateliera poz. 4 tablicy, obowiązuje w okresie do 31 grudnia 1981 r.

K O N I E C

Informacje dodatkowe

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę - Instytut Przemysłu Więzących Materiałów Budowlanych

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-71/6731-14

- a/ wprowadzono nowe symbole marek klinkieru odpowiadające wytrzymałości na ściskanie, po 28 dniach, oznaczonej w MPa /jednostkach układu SI/,
- b/ wartości liczbowe wytrzymałości klinkieru na ściskanie w MPa są odpowiednikami wytrzymałości klinkieru na ściskanie, oznaczonych w kg/cm^2 /marka 25 jest odpowiednikiem dawnej marki 250/,
- c/ zaniechano wymagań dotyczących marki 35, a wprowadzono wymagania dla marki 15,
- d/ zaniechano wymagań dotyczących wytrzymałości na zginanie,
- e/ wprowadzono wymaganie dotyczące zmiany objętości badanej na plackach,
- f/ zmieniono wymaganie w zakresie modułu nasycenia wapnem, czasu początku wiązania, zmiany objętości wg próby Le Chateliera,
- g/ wprowadzono jednostki układu SI.

3. Normy związane

- PN-80/B-04300 Cement. Metody badań. Oznaczanie cech fizycznych
- PN-78/B-04301 Cement. Metody badań. Analiza chemiczna
- BN-78/6731-11 Klinkier portlandzki do produkcji cementu
- BN-72/6731-02 Cement. Kontrola międzyoperacyjna. Badanie surowców, półproduktów i gotowego produktu
- BN-62/6731-03 Cement. Metody badań. Klinkier cementowy. Obliczanie modułu glinowego, modułu krzemianowego, modułu nasycenia wapnem oraz składu mineralnego

4. Autor projektu normy - inż. Stanisława Błach - Instytut Przemysłu Więzących Materiałów Budowlanych.